

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2616

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de snel verslechterende situatie voor dieren in de veehouderij als gevolg van de coronacrisis* (ingezonden 10 april 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 28 april 2020).

Vraag 1

Heeft u gezien dat de ophoping van dieren in de veehouderij na het wegvallen van de vraag uit de horeca en het wegvallen van een deel van de export van dierlijke producten en levende dieren steeds dringender problemen begint op te leveren?

Antwoord 1

Het coronavirus raakt alle delen van onze maatschappij, waaronder ook de veehouderij. De vraag vanuit de horeca en export is inderdaad afgenomen. Tegelijkertijd hebben sommige sectoren te maken (gehad) met een verhoogde vraag vanuit de retail. Vooral nog hebben de grote slachthuizen in Nederland de gebruikelijke aantallen kunnen slachten, waardoor er geen sprake is van toegenomen dierenwelzijnsproblemen in de stallen. Er worden wel minder kalveren geslacht. Dat betekent dat kalveren langer op stal blijven. De sector heeft aangegeven dat, mocht er bij de oudste kalveren minder ruimte ontstaan in de hokken, dan in overleg met de slachterijen, de zwaarste kalveren naar het slachthuis worden afgevoerd zodat de rest voldoende ruimte heeft.

Vraag 2

Deelt u de mening dat het onacceptabel zou zijn als dieren straks worden doorgedraaid alsof het tomaten zijn, omdat niet tijdig is ingegrepen om de productie te beperken?

Antwoord 2

Het is ongewenst dat er op een dergelijke manier met levende dieren wordt omgegaan. Daarom blijf ik in overleg met sectoren om de situatie nauwlettend te kunnen volgen en mogelijke oplossingen te bespreken. Er zijn verschillende maatregelen mogelijk om de gevolgen van marktverstoringen op te vangen als dit nodig mocht zijn. In een aantal sectoren, zoals de pluimvee- en de eendensector, heeft een aantal bedrijven zelf besloten tijdelijk geen nieuwe productieronde op te starten of minder dieren opgezet.

Vraag 3

Erkent u dat het invriezen van vlees om te voorkomen dat het moet worden weggegooid geen oneindige oplossing kan bieden, al was het alleen al maar omdat het aantal vriesruimtes beperkt is?

Antwoord 3

Het tijdelijk invriezen van vlees geeft het bedrijfsleven meer ruimte om in te spelen op de veranderde omstandigheden en te sturen op een balans in vraag en aanbod maar is niet de enige mogelijke maatregel. Het vlees dat wordt ingevroren als gevolg van het wegvallen van de export is geproduceerd onder het gebruikelijke regime van keuring en toezicht door de NVWA met aandacht voor voedselveiligheid en dierenwelzijn. Ik verwijs uw Kamer verder naar het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Heeft u gelezen dat ook varkensslachterijen waarschuwen voor overvolle stallen en welzijnsproblemen nu de capaciteit bij varkensslachterijen lager ligt door de coronamaatregelen?¹

Antwoord 4

Dat heb ik gelezen. De NVWA heeft ondanks de coronacrisis tot op heden de bemensing op slachthuizen rond kunnen krijgen. Daar heeft zij ook prioriteit aan gegeven. In dit geval gaat het specifiek om de zorg van varkensslachterijen over de inzetbaarheid van toezichthoudende dierenartsen van de NVWA en de wens om gedurende de coronacrisis incidenteel de slachttijden te verlengen door meer op zaterdag te slachten. Hierover is de NVWA in overleg met COV en de varkensslachterijen.

Vraag 5

Heeft u gezien dat er bijvoorbeeld in Nieuw-Zeeland al sprake is van overvolle stallen omdat er veel minder dieren worden geslacht en de dieren langer in de stallen blijven?²

Antwoord 5

Ik heb gelezen dat in Nieuw-Zeeland de stallen overvol dreigen te raken omdat onafhankelijke slagers de deuren hebben moeten sluiten aangezien zij door de overheid niet als essentiële bedrijven zijn gekwalificeerd. In Nederland heeft de overheid de gehele voedselketen als cruciale sector aangewezen.

Vraag 6

Heeft u gelezen dat vrieshuizen momenteel overvol zitten met kippenvlees en dat slachterijen oproepen om minder vleeskuikens in de stallen te plaatsen?³
⁴

Antwoord 6

Dat heb ik gelezen.

¹ Boerderij, 3 april 2020 – «Vrees voor welzijnsproblemen door gebrek keurmeesters» (<https://www.boerderij.nl/Varkenshouderij/Nieuws/2020/4/Vrees-voor-welzijnsproblemen-door-gebrek-keurmeesters-565923E/>)

² Pig Business, 7 april 2020 – «Varkensstallen Nieuw-Zeeland raken overvol door coronamaatregelen» (<https://www.pigbusiness.nl/artikel/244277-varkensstallen-nieuw-zeeland-raken-overvol-door-coronamaatregelen/>)

³ Pluimveeweb, 3 april 2020 – «Nepluvi: Stop import pluimveevlees op korte termijn» (<https://www.pluimveeweb.nl/artikel/243914-stop-op-korte-termijn-import-pluimveevlees/>)

⁴ Pluimveeweb, 2 april 2020 – «Druk op uitladers neemt toe: slachterijen pleiten voor lagere omzet» (<https://www.pluimveeweb.nl/artikel/243721-druk-op-uitladers-neemt-toe-slachterijen-pleiten-voor-lagere-opzet/>)

Vraag 7

Heeft u gelezen dat ook veel kalfsvlees de vriezer in gaat nu de horeca-afzet en een belangrijk deel van de export naar Italië, Frankrijk, Spanje en Duitsland is weggevallen?⁵

Antwoord 7

Dat heb ik gelezen.

Vraag 8

Waarom heeft u nog steeds geen fokbeperkingen ingesteld om te voorkomen dat stallen overvol raken en om te voorkomen dat vlees zal worden vernietigd, waartoe de Partij voor de Dieren u al eerder heeft opgeroepen?⁶

Antwoord 8

Ook in de huidige omstandigheden moet dierenwelzijn gewaarborgd zijn. Ik heb echter in deze situatie geen wettelijke mogelijkheden om, als crisismaatregel, verplichte productiebeperkende maatregelen op te leggen op basis van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (GWVD) en de Wet dieren omdat COVID-19 geen besmettelijke dierziekte is. Daarom verkennen de sectoren in overleg met mijn ministerie mogelijke productiebeperkende maatregelen op tijdelijke en vrijwillige basis. Verder staan mededingingsregels niet toe dat branche- en producentenorganisaties hun leden een bindend advies geven over de beperking van de productie. Zij kunnen hun leden wel adviseren om op vrijwillige basis tijdelijk productiebeperkende maatregelen te nemen, waarbij het aan de individuele ondernemer is dit advies al dan niet op te volgen. De sectoren kunnen hierover advies inwinnen bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

Vraag 9

Heeft u gelezen dat de verkoop van «kooi-eieren» enorm is gedaald doordat horecagelegenheden zijn gesloten en de export van eieren moeizaam loopt en dat dit dus gaat om de eieren die zijn gelegd door de meer dan 6 miljoen kippen die in Nederland nog altijd hun leven moeten slijten in een «verrijkte kooi» met iets meer dan een A4-tje ruimte en in hun korte leven ongeveer 300 eieren moeten leggen?^{7 8}

Antwoord 9

Ik heb gelezen dat de afzet van kooi-eieren is gedaald.

Vraag 10

Deelt u de mening dat de horecabranche hiermee lelijk door de mand valt, omdat zij hun klanten dus massaal (gerechten met) goedkope kooi-eieren blijken te serveren, terwijl Nederlandse supermarkten zulke eieren normaal gesproken niet eens meer als consumptie-ei te koop aanbieden?

Antwoord 10

Er is de laatste jaren een trend zichtbaar in de vraag naar scharreleieren in plaats van kooi-eieren in de horeca in Noord-West Europa. Het grootste deel van de kooi-eieren is bestemd voor de verwerking tot eiprodukten. Het verwerkte product wordt over het algemeen in het buitenland afgezet, een klein deel van het verwerkte product gaat naar de horeca in Nederland. Een klein deel van de kooi-eieren gaat rechtstreeks (als heel ei) naar de horeca.

⁵ Boerderij, 30 maart 2020 – «Afzet kalfsvlees moeizaam door coronamaatregelen» (<https://www.boerderij.nl/Rundveehouderij/Nieuws/2020/3/Afzet-kalfsvlees-moeizaam-door-coronamaatregelen-562554E/>)

⁶ Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nummer 2239, p. 5

⁷ Boerderij, 3 april 2020 – «Goede consumptie maar kooi snoehard onderuit» (<https://www.boerderij.nl/Pluimveehouderij/Achtergrond/2020/4/Goede-consumptie-maar-kooi-snoehard-onderuit-565960E/>)

⁸ De volgende aantallen leghennen (dus exclusief de opfokleghennen) in Nederland verdeeld over de houderijsystemen zijn in 2018 aan de EC doorgegeven:
bron: Koppel Informatiesysteem Pluimvee (KIP)

Vraag 11

Heeft u gelezen dat de European Milk Board (EMB) waarschuwt dat op dit moment meer melk wordt geproduceerd dan de markt aan kan en een oproep doet aan de Europese Commissie om direct maatregelen te treffen voor een vrijwillige productiebeperking voor Europese melkveehouders?⁹

Antwoord 11

Dat heb ik gelezen.

Vraag 12

Klopt het dat fabrieken in Amerika en Canada al melk weggooien, ofwel «laten lopen»?

Antwoord 12

Vanwege de coronacrisis is er in de Verenigde Staten en Canada sprake van een weggevallede markt vraag bij onder andere restaurants en is er op een aantal locaties sprake van afname van productiecapaciteit van de verwerkende industrie. Als gevolg hiervan hebben sommige boeren in de Verenigde Staten en Canada rauwe melk weg laten lopen.

Vraag 13

Heeft u gelezen dat ook de vraag naar kaas flink is gekelderde door het wegvallen van de vraag vanuit de horeca?¹⁰

Antwoord 13

Dat heb ik gelezen.

Vraag 14

Gaat u zich inzetten voor een diervriendelijke productiebeperking in de melkveehouderij, zowel in Nederland als in Europa? Zo nee, vindt u dat melk zomaar mag worden weggespoeld om te voorkomen dat de melkprijzen nog verder dalen?

Antwoord 14

Ik heb de Europese Commissie gevaagd alle noodzakelijke maatregelen te nemen die onder de gemeenschappelijke marktordening (GMO) mogelijk zijn om ernstige marktverstoringen aan te pakken, waaronder de zogenaamde crisismaatregelen onder artikel 222 van de GMO-Verordening 1308/2013. Ik vind het belangrijk te voorkomen dat boerderijmelk niet kan worden verwerkt als gevolg van eventuele uitval van de melkverwerkende industrie door ziekte van personeel, zoals in sommige lidstaten nu het geval is. In Nederland wordt alle boerderijmelk nog opgehaald en verwerkt. De zuivelsector houdt rekening met de mogelijkheid van tijdelijke vermindering van de melkaanvoer als zich ernstige uitval in de verwerkingscapaciteit zou voordoen door ziekte van het personeel en werkt daarvoor aan een noodscenario.

Vraag 15

Gaat u nu wél fokbeperkingen instellen in de melkveehouderij of kiest u bewust voor de situatie dat melkoverschotten zullen worden weggespoeld en kalfsvlees zal worden vernietigd?

Antwoord 15

Zoals ik ook heb laten weten in antwoord op vraag 8 heb ik in deze situatie geen wettelijke mogelijkheden om, als crisismaatregel, verplichte productiebeperkende maatregelen op te leggen op basis van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (GWVD) en de Wet dieren omdat COVID-19 geen besmettelijke dierziekte is. In Nederland wordt alle boerderijmelk vooralsnog opgehaald en verwerkt. Met de kalversector is afgesproken dat zij zich ervoor

⁹ Melkvee, 3 april 2020 – «Direct vrijwillige melkproductiebeperking invoeren» (<https://www.melkvee.nl/artikel/243883-direct-vrijwillige-melkproductiebeperking-invoeren/>)

¹⁰ Noordhollands Dagblad, 6 april 2020 – «Klappen door corona dreigen nu ook voor melkvee-houders. Prijsval bij kaas werkt door. «Zuivelfabrieken draaiende houden, dat is nu het belangrijkste»» (https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20200406_58825303/klappen-door-corona-dreigen-nu-ook-voor-melkveehouders-prijsval-bij-kaas-werkt-door-zuivelfabrieken-draaiende-houden-dat-is-nu-het-belangrijkste)

inzet om alle kalveren van Nederlandse melkveebedrijven te blijven afnemen. Kalfsvlees dat niet direct kan worden afgezet wordt ingevroren. Bovendien zijn fokbeperkingen bij melkvee pas op langere termijn effectief vanwege de lange draagtijd van koeien en is dat geen doeltreffende maatregel voor de huidige situatie.

Vraag 16

Heeft u gelezen dat de export van Nederlandse eendagskuikens voor de leghennenhouderij naar bepaalde gebieden stil is komen te liggen? Geldt deze situatie ook voor eendagskuikens die worden geëxporteerd voor de vleeskuikenhouderij? Om hoeveel eendagskuikens gaat het hierbij in totaal?¹¹

Antwoord 16

De exportbeperkingen waar uw Kamer aan refereert zijn praktisch van aard, en komen niet voort uit juridische maatregelen die door de Europese of Nederlandse wetgever zijn genomen. De export van eendagskuikens via luchtverkeer naar landen buiten de EU is grotendeels stilgevallen vanwege geannuleerde vluchten. Het gaat hierbij met name om eendagskuikens voor de leghennenhouderij. De broederijen hebben zich ingespannen om zoveel mogelijk eendagskuikens die niet konden vertrekken elders te plaatsen. Hetzij door om te boeken naar luchtvaartmaatschappijen die nog wel vluchten aanbieden, dan wel via herbestemming naar landen die per auto bereikbaar zijn. De Centrale Organisatie Broedeieren en Kuikens (COBK) heeft mij geïnformeerd dat het gaat om circa 1.250.000 eendagskuikens waarvan de vluchten zijn geannuleerd. Na 20 maart 2020 zijn er geen broedeieren meer ingelegd voor deze bestemmingen.

Vraag 17

Kunt u bevestigen dat (een deel van de) eendagskuikens die naar Midden-Afrika zouden worden geëxporteerd, in ieder geval tot 10 april zal worden afgemaakt? Geldt dit ook voor eendagskuikens die naar andere gebieden zouden worden geëxporteerd?

Antwoord 17

Het betreft hier eendagskuikens waarvan de vluchten door de luchtvaartmaatschappijen vooraf waren bevestigd, maar die uiteindelijk niet doorgingen. Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 16 hebben de broederijen zich ingespannen om zoveel mogelijk eendagskuikens die niet konden vertrekken te herplaatsen. Helaas heeft deze situatie van overmacht ertoe geleid dat niet alle eendagskuikens konden worden herplaatst en een deel van de dieren moest worden gedood.

Vraag 18

Kunt u bevestigen dat ook groepen moederdieren vervroegd zullen worden geslacht?

Antwoord 18

Er zijn signalen dat er ook moederdieren vervroegd geslacht zullen worden.

Vraag 19

Hoeveel eendagskuikens en hoeveel moederdieren worden in totaal vervroegd geslacht door de exportbeperkingen?

Antwoord 19

COBK heeft mij geïnformeerd dat er circa 700.000 eendagskuikens zijn gedood als gevolg van de annulering van een aantal vluchten waarmee eendagskuikens vervoerd zouden worden. Over informatie omtrent het aantal moederdieren dat vervroegd geslacht is als gevolg van exportbeperkingen beschik ik niet.

¹¹ Boerderij, 31 maart 2020 – «Afzet valt weg, eendagskuikens geëuthanaseerd» (<https://www.boerderij.nl/Pluimveehouderij/Nieuws/2020/3/Afzet-valt-weg-eendagskuikens-geëuthanaseerd-563692E/>)

Vraag 20

Kunt u deze vragen zo spoedig mogelijk en één voor één beantwoorden?

Antwoord 20

Ik heb getracht de vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.